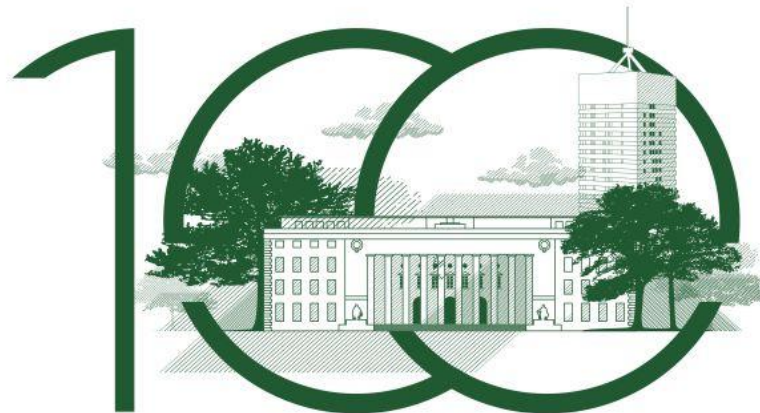

Poznańska Szkoła Badań nad Konkurencyjnością

Intelektualna podróż od transformacji do zrównoważonej konkurencyjności

Prof. Marian Gorynia

Poznań, 29.09.2026

Co czyni ten dorobek szkołą badawczą?

Jak przedsiębiorstwa budują, wykorzystują i odnawiają konkurencyjność w zmieniającym się otoczeniu międzynarodowym?

01

Wspólny problem badawczy

Konkurencyjność firm i zachowania strategiczne

02

Kumulatywny aparat pojęciowy

Potencjał · strategia · pozycja · luka konkurencyjna

03

Rozszerzające się pola zastosowań empirycznych

Transformacja · internacjonalizacja · klastry · kryzysy · zrównoważony rozwój

04

Wspólnota dociekań naukowych

Zespoły badawcze · doktoranci · współautorzy · kolejne projekty

Spójny program badawczy — nie zbiór luźno powiązanych projektów

Intelektualna tożsamość

Poziomy analizy konkurencyjności

**ODDZIAŁY-
WANIE
W DÓŁ**

Institucje i
struktury
kształtują
szanse oraz
ograniczenia

**GLOBALNY /
REGIONALNY**

Gospodarka światowa · globalizacja · bloki integracyjne · geopolityka

MAKRO

Instytucje krajowe · polityka gospodarcza · reżim monetarny · ścieżka rozwoju

MEZO

Branże · sektory · klastry · regiony · systemy łańcuchów wartości

MIKRO

Firmy · filie · strategie · zasoby · pozycje konkurencyjne

**MIKRO-
MIKRO**

Menedżerowie · decyzje · percepcje ·
zachowania

ZAŁOŻENIE BADAWCZE

Poziomy można analizować osobno — ale konkurencyjność należy wyjaśniać poprzez relacje między nimi.

**ODDZIAŁY-
WANIE
W GÓRĘ**

Strategie i
wyniki
przedsię-
biorstw
wpływają
na zmiany
sektorowe i
makro-
ekonomiczn
e

Wiodący schemat analityczny

01 POTENCJAŁ KONKURENCYJNY

Konkurencyjność ex ante

- Zasoby i kompetencje
- Kultura organizacyjna
- Struktura i systemy
- Wizja strategiczna
- Zdolność uczenia się i zmian

02 STRATEGIA KONKURENCYJNA

Instrumenty konkurowania

- Jakość · cena · innowacje
- Marka · promocja · dystrybucja
- Relacje · obsługa
- Elastyczność i adaptacja rynkowa

03 POZYCJA KONKURENCYJNA

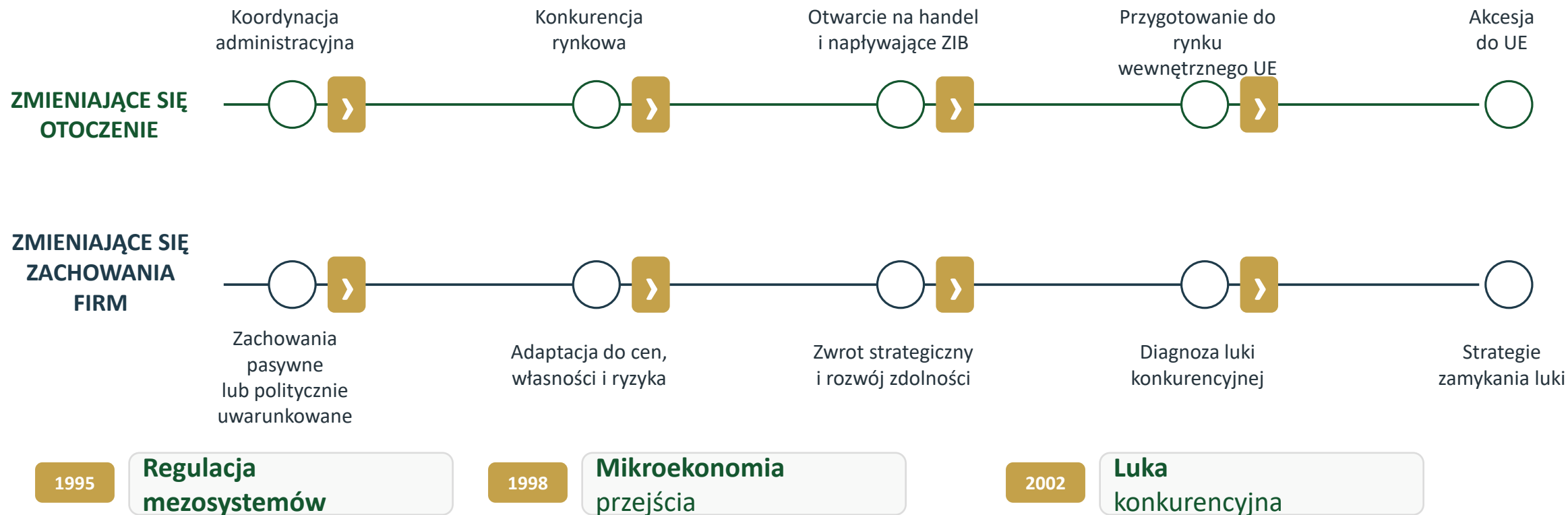
Konkurencyjność ex post

- Ocena klientów i rynku
- Udział w rynku
- Kondycja finansowa
- Wyniki względne i przetrwanie

RÓŻNICA DODATNIA = przewaga konkurencyjna

RÓŻNICA UJEMNA = luka konkurencyjna

Pierwsze laboratorium: transformacja i akcesja do UE

Transformacja dokonuje się przez reformy instytucjonalne oraz przez zmianę sposobu, w jaki firmy myślą, decydują i działają.

Internacjonalizacja: od pasywnej ekspozycji do sprawczości i sieci powiązań

ZMIANA PYTANIA BADAWCZEGO

Od „Jak reagują firmy krajowe?”
do „Jak aktywnie kształtują własną ekspansję
zagraniczną?”

01

**EKSPOZYCJA
ZEWNĘTRZNA**

Konkurencja
importowa
Inwestorzy zagraniczni
w Polsce

02

**ODPOWIEDŹ
STRATEGICZNA**

Obrona ·
adaptacja
Uczenie się ·
modernizacja
Zmiana modelu
biznesu

03

**AKTYWNA
INTERNA-
CJONALIZACJA**

Eksport · współpraca
Niekapitałowe formy
wejścia
Doświadczenie
międzynarodowe

04

**ZIB POLSKICH
PRZEDSIĘBIORSTW**

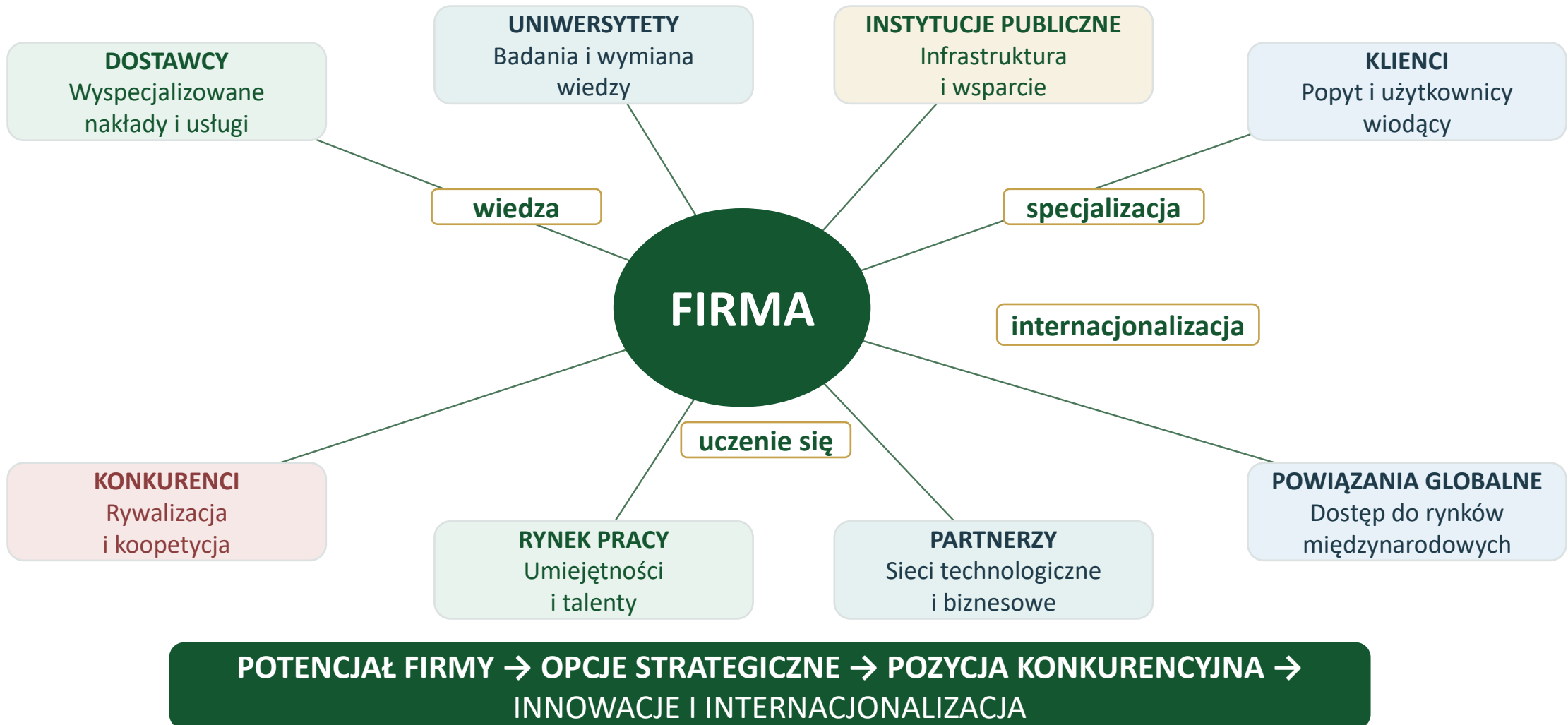
Motywy · lokalizacje
Greenfield lub
przejęcie
Efektywność i ryzyko

05

**PRZEDSIĘBIORSTWA
MIĘDZYNARODOWE JAKO
ZBIÓR POWIĄZAŃ**

Role i autonomia filii
Transfer wiedzy
Innowacyjność i pozycja
w sieci korporacyjnej

Zwrot mezo: konkurencyjność jest zakorzeniona

Kiedy otoczenie staje się turbulentne

ZAKŁÓCENIA W OTOCZENIU

Globalny kryzys finansowy

Wybory monetarne i integracyjne

Brexit i separacja regulacyjna

COVID-19

Wojna, sankcje i ekspozycja geopolityczna

Fragmentacja łańcuchów dostaw

MECHANIZMY TRANSMISJI

Szoki popytowe

Ryzyko kursowe i finansowania

Zmiana regulacyjna

Przerwy w dostawach

Ograniczona mobilność

Utrata rynków lub partnerów

ODPOWIEDZI KONKURENCYJNE

**ABSOR-
PCJA**

Utrzymanie podstawowych operacji

**ADAPTAC-
JA**

Zmiana produktów, rynków i procesów

**REKONFI-
GURACJA**

Przestawienie zasobów i łańcuchów wartości

**DYWER-
SYFIKACJA**

Redukcja nadmiernych zależności

ODNOWA

Odbudowa potencjału i pozycji

Hiperglobalizacja → globalizacja zakłócona → równoważenie →
deglobalizacja selektywna

**KONKURENCYJNOŚĆ
OPARTA NA
ODPORNOŚCI**

Ku szerszemu paradygmatowi konkurencyjności

Szkoła rozwija się dzięki ludziom i kontynuacji wysiłków

17

ROZPRAW DOKTORSKICH · 1999–2024

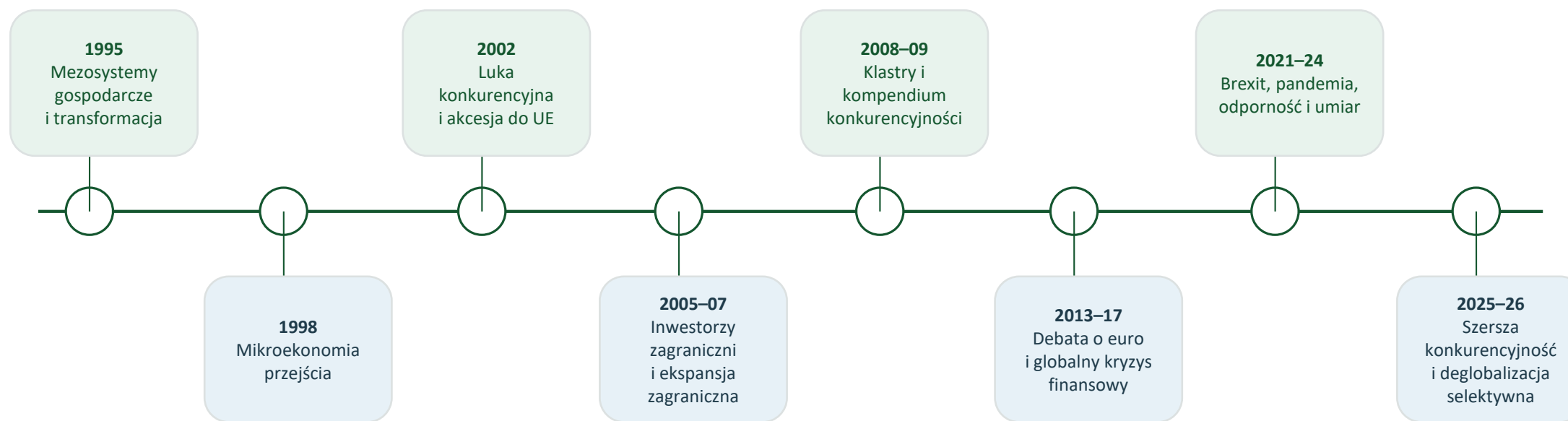
Kolejne pokolenia badaczy rozwijające pokrewne, lecz coraz bardziej różnorodne pytania

DZIEDZICTWO = koncepcje + dowody + ludzie + pytania, które pozostają otwarte

Dziękuję za uwagę!

Załącznik A · Wybrane kamienie milowe

CIĄGŁOŚĆ RDZENIA
Firma i jej zachowania konkurencyjne

ROZSZERZANIE POLA
Od przedsiębiorstwa do ekosystemów i zmian globalnych

ROZSZERZENIE NORMATYWNE
Od przewagi do zrównoważonej konkurencyjności

Załącznik B · Prace doktorskie

1999

Beata Stępień

Zwrot strategiczny i operacyjny
w przedsiębiorstwach
postsocjalistycznych

2002

Elżbieta Maślak

Ewolucja mezosystemów
gospodarczych w transformacji

2003

Barbara Jankowska

Międzynarodowa konkurencyjność
branży budowlanej

2003

Monika Sulimowska-Formowicz

Luka konkurencyjna firmy
i akcesja do UE

2008

Dariusz Pukałak

Konkurencyjność branży
biopaliw stałych

2009

Piotr Gawrzyał

Konkurencyjność towarzystw
funduszy inwestycyjnych

2010

Katarzyna Blanke-Ławniczak

Polskie ZIB
i internacjonalizacja firm

2012

Marlena Dzikowska

Delokalizacja modułów łańcucha
wartości a konkurencyjność

2013

Paulina Sypniewska

Dezinternacjonalizacja
w strategii firmy

2013

Katarzyna Mroczek

Koszty transakcyjne
i forma wejścia

2013

Justyna Adamska

Parki technologiczne
i konkurencyjność regionów

2014

Piotr Trąpczyński

Determinanty efektywności
zagranicznych ZIB

2014

Piotr Banacki

Przedsiębiorstwa globalne
w gospodarce światowej

2017

Aleksandra Kania

Klastry innowacyjne
i konkurencyjność regionalna

2018

Dariusz Wiśniewski

Branżowe determinanty
internacjonalizacji firm

2022

Oliwia Samelak

Sieci społeczne i internacjonalizacja
rodzinnych MŚP

2024

Witold F. Perkowski

ZIB niemieckich firm chemii
budowlanej w Polsce

Załącznik C · Schemat analityczny – ujęcie szczegółowe

	POTENCJAŁ KONKURENCYJNY	STRATEGIA I INSTRUMENTY	POZYCJA KONKURENCYJNA
CO TO JEST?	Zasoby i kompetencje umożliwiające przyszłe konkurowanie	Sposób mobilizacji potencjału wobec konkurentów i klientów	Urzeczywistniony rynkowy i finansowy wynik zachowań konkurencyjnych
PYTANIE KLUCZOWE	Co firma może wiarygodnie zrobić?	Jak firma wybiera sposób konkurowania?	Co firma faktycznie osiągnęła?
PRZYKŁA- DOWE OBSZARY	Technologia · ludzie · finanse · organizacja · wiedza · uczenie się	Jakość · cena · innowacje · marka · obsługa · dystrybucja · relacje	Udział w rynku · ocena klientów · rentowność · wzrost · przetrwanie
LOGIKA CZASOWA	Przeważnie ex ante	Działanie i wykorzystanie zasobów	Przeważnie ex post
RÓŻNICA DIAGNOSTY- CZNA	Luka lub przewaga zdolności	Luka lub przewaga strategiczno-instrumentalna	Luka lub przewaga pozycji